

потерпіли від злочинів: Указ Президента України від 28.12.2004 р. № 1560/2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560/2004#Text> (дата звернення: 23.01.2023).

11. Про ратифікацію Факультативного протоколу до Конвенції про права дитини щодо торгівлі дітьми, дитячої проституції і дитячої порнографії: Закон України від 03.04.2003 р. № 716-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/716-15#Text> (дата звернення: 23.01.2023).

12. Кримінальний кодекс України: Кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III: станом на 29 груд. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 23.01.2023).

Любов Тимошенко

викладач

*(Національна академія Державної
прикордонної служби України*

ім. Богдана Хмельницького,

м. Хмельницький)

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ – ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ

Надзвичайно важливою проблемою, яка вимагає всебічного вивчення, наукового обґрунтування і законодавчого забезпечення, є проблема становлення, реєстрації, видів та форм волонтерської діяльності та волонтерської допомоги в умовах війни в Україні, цим зумовлена актуальність нашого дослідження.

На сучасному етапі реформування України в умовах трансформації економіки України актуальними є питання забезпечення українських військових та ні для кого не є секретом, що величезну роль у цьому процесі відіграють саме волонтери.

Останнє десятиліття, сколихнуло нашу країну, спочатку АТО, ООС, а сьогодні повномасштабне вторгнення та агресія, щоденна робота, безліч зусиль та допомога військовим, біженцям, переселенцям призвело до активного використання в нашому лексиконі поняття «волонтер». Волонтери займаються постачанням для армії, ризикують життям, потрапляють в полон і навіть гинуть. Волонтерський рух – це союз людей, які, не звертають увагу на всі труднощі і небезпеку, везуть на фронт все найнеобхідніше. Не маючи від держави і натяку на допомогу, волонтери забезпечують українських військовослужбовців усім, починаючи від теплих речей і закінчуючи елементами захисту (бронежилети, каски, тощо)

Волонтерська діяльність – визначена Законом як добровільна, безкорислива, соціально спрямована, неприбуткова діяльність, що здійснюється волонтерами та волонтерськими організаціями шляхом надання

волонтерської допомоги. У свою чергу, волонтерською допомогою є роботи та послуги, що безоплатно виконуються і надаються волонтерами та волонтерськими організаціями. Волонтерська діяльність є формою благодійництва. Як бачимо, волонтерська діяльність може здійснюватися як волонтерськими організаціями, так і індивідуальними волонтерами.

Волонтерство в Україні – потужний соціально-суспільний рух, спроможний прийняти на себе частину повноважень державних соціальних установ. Сьогодні життєдіяльність української армії більшою мірою підтримують саме вони.

Утім, діяльність цих людей досі не врегульована належним чином й це створює для них низку ризиків і проблем, адже Закон України «Про волонтерську діяльність» був прийнятий напередодні ЄВРО-2012 і не передбачав участі волонтерів у подіях, аналогічних тим, які розгорнулися в Україні, тобто волонтерських рух був спрямований на інші цілі та організаційну структуру допомоги.,

Хоча волонтерські організації є неприбутковими, вони, як і усі, змушені були платити податок з прибутку (залежно від суми, 15 або 17 відсотків від того, що зібрали). Доходило навіть до абсурду – прибутковий податок стягувався навіть із тих, хто просто сам збирав собі гроші на лікування – із суми, яку небайдужі переказали на картковий рахунок. Благодійники не один рік намагалися переконати можновладців якщо не скасувати оподаткування, то хоча б зробити його пільговим. Прохання волонтерів все ж таки було почуто владою.

Одним з перших прикладів є прийняття Наказу Міністерством фінансів України «Про затвердження Порядку формування та ведення Реєстру волонтерів антитерористичної операції» від 30.10.2014 року №1089, який зареєстровано в Міністерства юстиції України 19 листопада 2014 року за № 1471/26248 яким визначено, що реєстр волонтерів формується і ведеться центральним органом виконавчої влади, який реалізує державну податкову політику, та оприлюднюється на його офіційному веб-сайті. Порядок формування та ведення Реєстру волонтерів визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної фінансової політики.

Згідно з цим документом, волонтер – це фізична особа-благодійник, яка досягла 18-річного віку, проводить волонтерську діяльність на добровільній і безоплатній основі, внесена до Реєстру. Для включення до Реєстру волонтерів благодійник – фізична особа подає заяву, копію документа про реєстраційний номер облікової картки платника податків або серію та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку у паспорті) та довідку з банку (довідки з банків) із зазначенням реквізитів рахунків, відкритих на ім'я такого волонтера, що

призначені для здійснення благодійної діяльності. Включення до реєстру здійснюється за заявниць ким принципом протягом одного робочого дня.

Позитивним моментом є те, що запропоноване рішення про створення реєстру на тлі зрослих випадків шахрайства з грошовими зборами на вулиці й неперевіреними картками в Інтернеті, що реєстр є інструментом припинення випадків зловживання з боку нечесних на руку громадян. Волонтер має встати на облік в реєстр, відзвітувати за зібрані і витрачені кошти –тоді з нього податок не вилучається. Не може відзвітувати – гроші вилучаються у повному обсязі до бюджету. Коли кожен волонтер буде розуміти, який пакет звітних документів йому треба буде надати для перевірки, на підставі яких йому буде гарантовано звільнення від податків.

Для успішної роботи волонтерській спільноті дуже важливо, що б державна фіскальна служба одночасно із введенням реєстру волонтерів озвучила чіткі критерії та список документів, які стануть основою для їх звільнення від ПДФО за інш.зборів

Також існує проблема з документальним доведенням участі в АТО та надання статусу учасника бойових дій волонтерам, багато з яких вже отримали поранення чи навіть загинули у зоні проведення АТО. Вирішення цих проблем належить до компетенції Верховної Ради України. Де опрацьовано законопроекти щодо визначення учасниками бойових дій волонтерів.

Позитивним кроком з визнання та популяризації волонтерського руху в Україні є той факт, що вперше за часів незалежності Указом Президента України від 23.08.2014 року №676/2014 року « з нагоди Дня незалежності України» 33 волонтери, які були задіяні в АТО, були відзначені державними нагородами. В Києві 16 листопада 2014 року, відбувся установчий з'їзд громадського об'єднання «Асоціація народних волонтерів України». Наразі асоціація об'єднала багато волонтерських організацій, включаючи благодійний фонд «Крила Фенікса», «Автомайдан», «Патріот», «Народний тил» та інші. Основним завданням асоціації є сприяння підвищенню обороноздатності та мобілізаційної готовності України, надання підтримку Збройним силам та іншим воєнізованим формуванням, які створені згідно з українським законодавством.

Також передбачається, що члени асоціації сприятимуть реформуванню Збройних сил України та інших органів влади. Таким чином, законодавство дає можливість здійснення контролю з боку громадян за діяльністю волонтерських організацій, в тому числі і за порядком і направленнями витрачання пожертвуваних коштів і майна. У той же час, закон про волонтерську діяльність вимагає коригувань у зв'язку з веденням бойових дій на території України, оскільки їм абсолютно не врегульовані питання захисту, в тому числі соціальної, волонтерів, які опинилися в зоні бойових дій, а також сімей волонтерів, загиблих в результаті ведення бойових дій на території нашої держави.

Задля вирішення нагальних проблем та більш досконалого регулювання волонтерської діяльності, автором внесено наступні пропозиції:

1. Рекомендувати місцевим бюджетам (районному, міському, селищним та сільським) радам запланувати кошти в бюджеті на для одноразових виплат волонтерам, – учасникам бойових дій.

2. Виконкомам міської, селищних та сільським радам провести звірку фактично наявних зареєстрованих волонтерів та волонтерських організацій на своїх територіях і з'ясувати їх реальні потреби у всіх сферах життєдіяльності.

3. Виконкомам міської, селищних та сільським радам за можливості звільнити або надати пільги щодо сплати комунальних платежів організаціями волонтерської допомоги.

Виходячи із змін економічних основ нашого суспільства, змін пріоритетів у здійсненні публічної влади необхідно по новому підійти до з'ясування ролі держави у вирішенні соціальних проблем військовослужбовців та членів їх сімей шляхом покращення законодавства та його подальшого розвитку. На сучасному етапі реформування військової організації України в умовах трансформації економіки України актуальними є питання соціального захисту не лише військовослужбовців а й інших осіб що є учасниками бойових дій, зокрема волонтерів.

Зародження в Україні волонтерського руху стало потужним соціально-суспільним рухом, спроможним прийняти на себе частину повноважень державних соціальних установ.

Отже, сьогодні вдосконалення правового регулювання волонтерської діяльності є однією з важливих проблем, яка вимагає всебічного вивчення, наукового обґрунтування і законодавчого забезпечення.

1. Про волонтерську діяльність Верховна Рада України; Закон від 19.04.2011 – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3236-17#Text№3236-VI>

2. Про затвердження Порядку надання статусу учасника бойових дій особам, які захищали незалежність, [...] Кабінет Міністрів України; Постанова, від 20.08.2014 № 413 – <https://zakon.rada.gov.ua>

3. Про Концепцію гуманітарного і соціального розвитку у Збройних Силах України Президент України; Указ, Концепція від 12.01.2004 № 28/2004 – - <https://zakon.rada.gov.ua>